

ZWI

----- door Dries van den Akker s.j. (zie ook: www.heiligen-3s.nl)

Betekenis

Hebreeuwse naam: 'hert'.

*

Hert als symbool

In vele culturen is aan het hert symbolische betekenis toegekend. Van oudsher wordt het in verband gebracht met de kringloop van de natuur, met ondergang en wederopstanding, omdat het in het voorjaar zijn oude gewei afschuurt tot het er in bloedige flarden bijhangt, zodat een nieuw de kans krijgt aan te groeien. De bloedrode kleur deed denken aan vuur en ZON.

De *Boeddhisten* herinneren zich hoe de Boeddha zijn verlossingsleer voor het eerst uiteenzette in het hertenpark te Benares, en aldus het rad van wedergeboorten in gang zette. Vandaar dat er vaak herten staan afgebeeld aan weerszijden van het rad der wedergeboorten; zo werden ze zinnebeeld van meditatie, zachtmoedigheid en goedheid. Bij de *Chinezen* is het hert symbool van een lang leven, van geluk, van carrière en geld (in de Chinese taal klinken 'hert' en 'geld' hetzelfde); ook van onsterfelijkheid. De draak wordt er ook wel 'het hemels hert' genoemd. Bij de *Grieken en Romeinen* wordt het vooral in verband gebracht met de (goden van de) jacht: Apollo, Diana, Afrodite.

Bij de *Hethieten* behoort het tot de belangrijkste dieren van de mythologie. De oppergod, die tegelijk de god is van de jacht en het geluk, rijdt er op een hert. Hij is de tweepuntige godheid, verzinnebeeld in het gewei.

Bij de *Indianen* is het hert symbool van snelheid; van een vaste, trefzekere voet die niet wankelt.

Bij de *Kelten* wordt het in verband gebracht met de zon; heeft het genezende kracht. Symbool van mannelijke kracht. Vandaar dat krijgers in hertenvellen de strijd ingaan, en dat priesters eveneens gehuld zijn in het vel van een hert.

In de *Joodse* cultuur van het Oude Testament komt het niet vaak voor. Maar in het Hooglied zingt de bruid die wordt verteerd van liefde en naar haar bruidegom uitziet: "Hoor, daar is mijn lief! Kijk, daar komt hij aan: springend over de bergen, huppelend over de heuvels. Mijn lief is als een gazelle, hij lijkt wel het jong van een hert." En in Jesaja 35,6 heet het dat "de kreupele van blijdschap zal opspringen als een hert". Als de profeet Habakuk het geluk bezingt dat God voor de mensen in petto heeft, zegt hij: "De Heer is mijn kracht; Hij maakt mijn voeten als voeten van hinden en doet mij zijn hoogten betreden." Het hert staat voor snelheid en gratie; voor rennen naar het ware geluk; verlangen. De eerste regel van Psalm 42 is beroemd: "Zoals het hert reikhalst naar levend water, zo, God, verlangt mijn ziel naar u". Vandaar dat in de Nederlandse taal de term 'het hijgend hert' een haast spreekwoordelijke klank heeft gekregen.

*

Onder invloed van Psalm 42 werd het hert in de *christelijke* cultuur symbool van verlangen naar het ware geluk. Zo werd het ook zinnebeeld van reinheid. Tenslotte neemt het hert de plaats van God (of Christus) zelf in. Vooral in middeleeuwse legendes wordt het zoeken van God vaak voorgesteld als een hertenjacht.

Beroemd is het verhaal van Sint Hubertus die op Goede Vrijdag, de dag waarop Jezus' kruisdood wordt herdacht, uit jagen ging. Hij kwam het mooiste hert op het spoor dat hij ooit had gezien. Steeds echter ontsnapte het hem, maar onversaagd zette hij zijn jacht voort. Totdat het zich plotseling omkeerde. In het gewei verscheen een afbeelding van Jezus aan het kruis en het sprak: 'Hubertus waarom vervolgt je mij?'. Hubertus viel op zijn knieën neer, en vanaf dat moment joeg hij de ware vreugde na door Christus na te volgen.

Hetzelfde verhaal wordt verteld van Eustachius; en van de H. Felix van Valois in Frankrijk.

Andere heiligen die iets met herten hebben: Egidius (of Saint Gilles) die als kluizenaar aan een opgejaagd hert beschutting bood in zijn hut. Daarnaast de Bretonse heilige Edern die een hert bereed alsof het paard was. Eveneens in Bretagne de H. Lunaire (of Léonor); toen hij een woest terrein tot ontginning wilde brengen, kwamen twaalf herten uit het bos om zich voor zijn ploeg in te spannen... Bovendien nog: Catharina van Zweden, Goar (drie herten), Ida van Herzfeld (hert aan haar voeten), Ida van Toggenburg (met stralend gewei), Johannes van Matha, Meinolf.